

Vakcolleges : doen, doen, doen!

Citation for published version (APA):

Doppenberg, J. J., & Beijaard, D. (2014). Vakcolleges : doen, doen, doen! *Didactief : opinie en onderzoek voor de schoolpraktijk*, 44(4), 24-25.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/2014

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

Vakcolleges: doen, doen, doen!

Praktijkonderwijs vanaf het eerste leerjaar. Dat kan nu op de vakcolleges, vmbo-scholen die leerlingen meteen in de praktijk aan de slag zetten.

Bijna negentig vmbo's zijn in de afgelopen jaren 'vakcollege' geworden, een school die vanaf het eerste leerjaar jongeren opleidt in de techniek of mens & dienst verlenen. Door vroeg praktisch talent te stimuleren, verbeteren de jongeren hun kansen op de arbeidsmarkt en kan schooluitval worden voorkomen. Maar hoe moet een vmbo-school zich omvormen tot een vakcollege? Wat komt daar zoal bij kijken? De Eindhoven School of Education (TU/e) hield onder meer op vijf vakcolleges interviews onder docenten en

projectleiders en keek wat de voorwaarden zijn voor een goede overstek. Want transformeren tot vakcollege betekent een behoorlijke onderwijsinhoudelijke en organisatorische verandering. Waar te beginnen? De belangrijkste eerste stap is het invoeren van een groot aantal uren beroepsgerichte praktijklessen vanaf jaar 1. Waar het traditionele vmbo in de eerste jaren (zeer) beperkt aandacht geeft aan de praktijk, krijgen jongeren op een vakcollege vanaf het begin tien tot twaalf uur per week praktijklessen. Met deze vroege aandacht voor de praktijk proberen de vakcolleges onderwijs aan te bieden dat beter past bij de leerstijl van veel jongeren: leren door te doen. Dat lijkt goed uit te pakken. 'Mijn leerlingen willen niet eens meer met pauze,' vertelt één van de vakcollege-leraren.

Ontdekkend leren
Tijdens de beroepsgerichte praktijklessen werken de jongeren een groot deel van de tijd aan open opdrachten die uit een vast aantal fasen zijn opgebouwd. Deze fasen zijn gebaseerd op de didactiek van het 'ontdekkend leren'. Een vakcollege-docent: 'De

'Tijdens mijn lessen hoef ik niet meer uit te leggen waarom Engels leren belangrijk is. Het sterke van de vakroute is dat de algemeen vormende vakken voortborduren op de praktijklessen. Jongeren zien veel beter het doel van de andere vakken. Dat zie je terug in de motivatie.'
- docent Engels

jongeren moeten veel zelf nadenken. Vroeger bestond de lesstof uit hapklare brokken, maar nu kunnen leerlingen bijvoorbeeld zelf bepalen welk materiaal ze gebruiken. Dit betekent voor jou als docent dat je leerlingen anders moet begeleiden.' Omdat de werkwijze voor sommige docenten anders is dan zij gewend waren, is het belangrijk dat de docenten zich (kunnen) verdiepen in de inhoud en didactiek van de zogenoemde vakroute. Binnen een vakcollege staat de beroepspraktijk niet alleen tijdens de praktijklessen centraal, maar ook tijdens de algemeen vormende vakken (avo). De docenten Nederlands bijvoorbeeld proberen hun lessen zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de thema's in de praktijklessen. Zo laten zij hun leerlingen een presentatie geven over een praktijkopdracht. Ook berekenen leerlingen bij wiskunde bijvoorbeeld de afmetingen van een gereedschapskist die zij in de praktijkles in elkaar zetten. Voor een goede afstemming tussen de vakken overleggen de praktijk- en avo-docenten regelmatig. Niet alleen tijdens de ontwikkelingsfase, maar ook na de implementatie is het belangrijk dat zij in gesprek blijven over de lesstof. Maar ook is een continue samenwerking met externe partijen belangrijk. Zo werken de vakcolleges om de doorlopende leerroute te realiseren nauw samen met het mbo. De samenwerking tussen vmbo en mbo zorgt voor minder overlap in lesstof en voorkomt voortijdig schoolverlaten.

Gastlessen
Uniek aan de vakcolleges is dat zij jongeren vanaf het eerste leerjaar kennis laten maken met werkgevers. Dankzij gastlessen of bezoeken aan bedrijven of instellingen krijgen de leerlingen al snel een beeld van hoe het er in de praktijk aan toe gaat. Dit is niet alleen motiverend voor hen zelf, maar ook van belang voor de werkgevers. Zij kunnen jongeren hun bedrijf of instelling tonen, en zo al vroeg interesse wekken voor de eigen sector. Wel ervaren scholen het organiseren van gastlessen en bedrijfsbezoeken soms nog als een

tekst Jannet Doppenberg en Douwe Beijaard
beeld Vakcollege Groep

Vakcollege?

In 2007 werd de Vakcollege Groep opgericht. Met de 'vakroute' reageerde deze organisatie onder meer op de vraag vanuit de arbeidsmarkt naar goed geschoolde werknemers in de techniek. Ook was een belangrijk doel om de aansluiting tussen het vmbo en mbo te verbeteren om vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen. De Vakcollege Groep heeft een adviserende en faciliterende functie voor inmiddels bijna negentig vakcolleges, en werkt onder meer samen met de VO-Raad, de MBO Raad, Platform SPV, het Consortium Beroepsonderwijs, ISEO Consult en SLO. Scholen die onderwijs geven volgens de vakroute kunnen zich 'vakcollege' noemen. / WJ

struikelblok. Doordat er bijvoorbeeld niet één verantwoordelijke voor deze taak is aangewezen of omdat een school weinig geschikte bedrijven of instellingen in de directe omgeving heeft. Vakcolleges werken bovendien samen met werkgevers om vast te stellen aan welke arbeidskrachten er nu en in de toekomst behoefte is. Ze willen jongeren een arbeidsrelevante opleiding aanbieden, wat betekent dat vakcolleges het opleidingsaanbod toespitsen op de behoefte van de regionale arbeidsmarkt. Ook op dit vlak is een goede samenwerking met het mbo natuurlijk essentieel.

Omvormen
Om een succesvol vakcollege te worden, is het belangrijk om alle docenten vanaf de start bij het proces te betrekken (avo, beroepsgericht, onderbouw, bovenbouw). De projectleider(s) en schoolleiding geven daarbij sturing aan de implementatie van de vakroute op alle niveaus in de organisatie. Het team geeft daarnaast gezamenlijk betekenis en inhoud aan de vakroute. De school moet zorgen voor horizontale én verticale overlegstructuren, zodat de aansluiting van de avo-vakken op de praktijklessen gewaarborgd blijft. Ook zijn evaluaties van de vakroute en de gestelde doelen op vaste momenten noodzakelijk. Want alleen zo kan de school ervoor zorgen dat het vakcollege kwalitatief hoogwaardig onderwijs kan blijven bieden. ■

Dit artikel is gebaseerd op resultaten van het kortlopend onderwijsonderzoek Implementatie van het concept 'Vakcollege': het implementatieproces en factoren van invloed, uitgevoerd door de Eindhoven School of Education (TU/e). Meer info: j.j.doppenberg@tue.nl of www.vakcollegegroep.nl.